

Raden voor Rechtsbijstand

Hoofdlijnen van de gewijzigde Wet op de rechtsbijstand

De nieuwe procedure voor het indienen en beoordelen van aanvragen van gesubsidieerde rechtsbijstand.

Met wetteksten en toelichting.

Speciale uitgave van de raden voor rechtsbijstand.

maart 2006

raden voor rechtsbijstand

Raden voor Rechtsbijstand

INLEIDING

De wijzigingen in de Wet op de rechtsbijstand die in deze brochure aan de orde komen, hebben gevolgen voor de procedure rond het aanvragen van een toevoeging en voor de beoordeling van die aanvragen door de raden voor rechtsbijstand. Maar ook in sfeer van de eigen bijdragen en de inning daarvan gaan zaken veranderen.

Met deze brochure willen de raden rechtsbijstandverleners die deelnemen aan het stelsel een goed beeld geven van de aanstaande wijzigingen en de praktische gevolgen daarvan. Daarom komen de hoofdlijnen van het wetsvoorstel aan de orde evenals de nieuwe werkwijze die daarvan het gevolg is. Niet in de laatste plaats wordt een aantal praktische tips vermeld die ertoe dienen om de verwerking van de aanvragen door de raden zo soepel en snel mogelijk te laten verlopen. Dat is in ieders belang, maar in de eerste plaats in het belang van de rechtzoekende.

Ook is de tekst van de gewijzigde wetsartikelen opgenomen, voorzien van relevante onderdelen uit de memorie van toelichting. Dit is met name bedoeld voor diegenen die zich wat meer in de materie willen verdiepen.

HOOFDLIJNEN VAN HET WETSVOORSTEL

In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp wordt ingegaan op de motieven die tot de wijziging hebben geleid. Primair is beoogd de administratieve lasten voor zowel de rechtsbijstandverlener als de rechtzoekende te verlagen. Dit wordt bereikt doordat de raden zelf de financiële gegevens die nodig zijn voor de beoordeling van een toevoegingsaanvraag, gaan opvragen bij de belastingdienst. Hiermee vervalt de verklaring omtrent inkomen en vermogen. Een tweede argument betreft de door de regering nagestreefde harmonisering van inkomensafhankelijke regelingen in die zin dat alle regelingen hetzelfde draagkrachtbegrip hanteren. In de gewijzigde wet wordt daarom volledig aansluiting gezocht bij fiscale begrippen, zoals die ook bij alle andere inkomensafhankelijke regelingen worden gehanteerd (zoals zorgtoeslag, huurtoeslag, toeslag voor kinderopvang etc.).

Het nieuwe inkomensbegrip

Voor wat betreft het inkomen betekent dit, dat op basis van het verzamelinkomen wordt getoetst of de burger aanspraak heeft op een toevoeging en zo ja, wat dan de hoogte is van de eigen bijdrage. Het verzamelinkomen is het totaal van het inkomen uit werk en woning (box 1), uit aanmerkelijk belang (box 2) en uit vermogen (box 3). Indien iemand geen aangifte hoeft te doen, wordt uitgegaan van het belastbaar loon. Op het van de belastingdienst verkregen inkomen worden door de raad geen correcties meer toegepast en de gewijzigde wet kent verder overigens ook geen individuele hardheidsclausule meer.

Indien een aanvrager niet onderworpen is aan de Nederlandse belastingwetgeving, bijv. buitenlanders die een in Nederland gelegen rechtsprobleem hebben, dan wordt door de raad een financiële berekening uitgevoerd die het verzamelinkomen zo goed mogelijk benadert. Deze categorie rechtzoekenden levert hiervoor zelf een inkomensformulier aan, voorzien van de nodige bewijsstukken.

Het nieuwe vermogensbegrip

Ten aanzien van het vermogen wordt aansluiting gezocht bij de gemiddelde rendementsgrondslag, het fiscale vermogensbegrip uit de Wet op de inkomstenbelasting. Indien dit vermogen c.q. de grondslag meer bedraagt dan het heffingvrije vermogen, bestaat geen aanspraak op gesubsidieerde rechtsbijstand. Het heffingvrije vermogen bedraagt in 2006 €19.522 per persoon. Indien de aanvrager minderjarige kinderen heeft, wordt het heffingvrije vermogen verhoogd met een kindertoeslag van €2.607 per kind. Ook voor personen van 65 jaar en ouder geldt onder voorwaarden een hoger heffingvrij vermogen.

Het nieuwe vermogensbegrip wijkt dus af van het huidige. Zo blijft bijv. de eigen woning als vermogen buiten beschouwing omdat deze geen onderdeel uitmaakt van de gemiddelde rendementsgrondslag. Overigens kan de kapitaalverzekering voor de eigen woning in sommige gevallen wel als vermogen worden aangemerkt. Ook hier geldt dat door de raad geen correcties worden uitgevoerd op de van de belastingdienst verkregen gegevens.

Partnertoets

Zoals ook nu het geval is wordt ook met het inkomen en vermogen van de partner rekening gehouden, tenzij er sprake is van tegenstrijdige belangen. De Wet op de rechtsbijstand heeft een eigen partnerbegrip, dat afwijkt van het fiscale begrip. Het gaat hierbij om de echtgenoot of geregistreerde partner van de rechtzoekende, tenzij deze op het moment van de aanvraag duurzaam van hem gescheiden leeft, en om personen van verschillend of gelijk geslacht met wie de rechtzoekende duurzaam een gezamenlijke huishouding voert. Voor wat betreft de partnertoets wordt uitgegaan van de leefsituatie op het moment dat de aanvraag wordt gedaan.

Inkomenstabel en eigen bijdragen

In verband met de hiervoor beschreven fiscalisering is ook de inkomenstabel gewijzigd. De tabel gaat uit van een belastbaar jaarinkomen (verzamelinkomen dan wel belastbaar loon) en kent vijf treden in de sfeer van de eigen bijdragen.

Tabel inkomensgrenzen en eigen bijdragen (2006)

Gehuwden en samenwonenden		Eigen bijdrage	alleenstaanden	
Jaarinkomen		euro	Jaarinkomen	
Meer dan	Ten hoogste		Meer dan	Ten hoogste
0	21.600	90*	0	15.500
21.600	22.400	142	15.500	16.000
22.400	23.600	244	16.000	16.800
23.600	26.200	431	16.800	18.500
26.200	31.100	677	18.500	22.000

* In strafzaken wordt in de laagste inkomenscategorie geen eigen bijdrage opgelegd.

Voor enkele categorieën rechtzoekenden geldt onder zekere voorwaarden een afwijkend regiem van eigen bijdragen. Het betreft onder meer asielzoekers, gedetineerden, de failliet, de saniet en de benadeelde partij in een strafzaak. Korthedshalve wordt verwezen naar het Handboek Toevoegen.

Het peiljaar

Bij de beoordeling van een aanvraag wordt uitgegaan van het inkomen en vermogen in het zogenaamde peiljaar. Dat is het tweede kalenderjaar dat voorafgaat aan het jaar waarin de aanvraag om toevoeging wordt ingediend (ook wel aangeduid als T-2). Het voordeel hiervan is dat dit inkomen bij de belastingdienst bekend is en dat geen schattingen hoeven te worden gemaakt die later mogelijk weer zouden moeten worden herzien. Daarmee staat dus ook de beslissing van de raad c.q. de opgelegde eigen bijdrage in de meeste gevallen direct vast.

Peiljaarverlegging

Dat is anders wanneer de rechtzoekende verzoekt om peiljaarverlegging. Aangezien het inkomen en vermogen in het peiljaar niet het actuele inkomen is, kan de aanvrager verzoeken om peiljaarverlegging. Indien dat verzoek wordt gehonoreerd, maakt de raad een schatting van het belastbaar inkomen en vermogen in het jaar van de aanvraag. Hierbij wordt het gezamenlijke inkomen van aanvrager en de partner geschat. Dit wordt later weer gecontroleerd bij de belastingdienst. Deze controle en de gevolgen hiervan worden hierna beschreven.

Een verzoek om peiljaarverlegging moet worden ingediend binnen 6 weken na de beslissing op de aanvraag om toevoeging. Wordt het verzoek niet tijdig ingediend, dan wordt het verzoek afgewezen en geldt de primaire beslissing.

Het verzoek kan door de raad slechts worden gehonoreerd als sprake is van een terugval in inkomen en vermogen met tenminste 15% ten opzichte van het peiljaar. Dat criterium geldt niet indien de primaire aanvraag is afgewezen omdat inkomen en/of vermogen de bovengrens overschreed. In zo'n geval kan om peiljaarverlegging worden verzocht indien de rechtzoekende meent dat hij in het jaar van de aanvraag wel in aanmerking komt. Het indienen van een verzoek om peiljaarverlegging heeft natuurlijk geen zin als geen eigen bijdrage of de laagste eigen bijdrage is opgelegd.

Controle van geschat inkomen na peiljaarverlegging

In het geval er om peiljaarverlegging is verzocht en de beslissing dus is gebaseerd op een geschat inkomen en vermogen, vindt er later nog een controle plaats van het inkomen en vermogen bij de belastingdienst. Dat kan ertoe leiden dat de toevoeging alsnog wordt gemuteerd en dat er een hogere dan wel lagere eigen bijdrage wordt opgelegd dan wel dat het verzoek alsnog wordt afgewezen c.q. de toevoeging alsnog wordt ingetrokken. De beslissing zal echter nooit slechter uitpakken dan de primaire beslissing die was gebaseerd op het aanvankelijk peiljaar (T-2). Met een voorbeeld kan dit verduidelijkt worden.

Een rechtzoekende vraagt een toevoeging aan en dit verzoek wordt gehonoreerd met oplegging van een eigen bijdrage van €677. Dit is de primaire beslissing. De rechtzoekende beroept zich er vervolgens op dat zijn inkomen in het jaar waarin de aanvraag wordt ingediend aanzienlijk is gedaald en hij kan dit ook aantonen. Hij verzoekt daarom om peiljaarverlegging en ook dit verzoek wordt door de raad gehonoreerd. Op basis van het geschatte inkomen in het jaar waarin de aanvraag wordt ingediend, wordt een eigen bijdrage opgelegd van €142.

Dit geschatte inkomen wordt later door de raad bij de belastingdienst gecontroleerd en dan blijkt dat het inkomen in werkelijkheid veel meer bedroeg en zelfs zou moeten leiden tot een afwijzing van de toevoeging. Uit oogpunt van rechtszekerheid wordt dan echter teruggevallen op de primaire beslissing, zijnde een toevoeging met oplegging van een eigen bijdrage van €677.

Voor de rechtsbijstandverlener heeft deze controle geen gevolgen. Eventuele mutaties in eigen bijdragen die daarvan het gevolg zijn, komen volledig voor rekening en risico van de raad. Het is in deze gevallen de raad die int of restitueert. Ook een eenmaal verleende vergoeding zal op deze grond niet worden gewijzigd of ingetrokken.

De inning van eigen bijdragen

Het systeem van inning van eigen bijdragen blijft vrijwel ongewijzigd. Het is de rechtsbijstandverlener die de eigen bijdrage int. Mocht op basis van peiljaarverlegging een lagere eigen bijdrage worden opgelegd, dan restitueert de rechtsbijstandverlener eventueel een deel van de eigen bijdrage.

Mutaties in eigen bijdragen die het gevolg zijn van de controle van geschat inkomen na peiljaarverlegging komen, zoals hiervoor beschreven, volledig voor rekening en risico van de raad. De rechtsbijstandverlener heeft daar geen bemoeienis mee. Het is de raad die int of restitueert. In verband hiermee is aan de raad de mogelijkheid geboden om een dwangbevel uit te vaardigen.

Resultaatsbeoordeling

Als gevolg van de gewijzigde inkomens- en vermogenstoets wordt er voor toevoegingen die zijn aangevraagd na de datum van inwerkingtreding van de wet een zogenoemde resultaatsbeoordeling geïntroduceerd. In vrijwel alle gevallen wordt aan het einde van de zaak – bij de indiening van de declaratie – door de raad beoordeeld of de rechtzoekende op basis van het financiële resultaat in staat moet worden geacht de kosten van rechtsbijstand zelf te dragen. De rechtzoekende is volgens de wet zelf tot betaling van de kosten in staat indien hij daadwerkelijk een geldsom ontvangt (of een vordering met betrekking tot een geldsom krijgt) ter hoogte van tenminste 50 % van het heffingvrije vermogen.

¹ Een zaak is in gevallen waarin hoger beroep of cassatie is ingesteld pas geëindigd indien er in laatste instantie uitspraak is gedaan.

² Hierbij geldt dat de waarde van goederen die de rechtzoekende ontvangt niet wordt meegeteld. Indien geen aanspraak ontstaat op een bedrag ineens, maar op een periodiek te ontvangen bedrag (bijvoorbeeld doorbetaling loon, uitkering, alimentatie) wordt de waarde van de periodiek te ontvangen bedragen niet gekapitaliseerd.

De hoogte van het (te) ontvangen bedrag zal kenbaar zijn uit de uitspraak van de rechter of uit de opgave van de advocaat. Voor de resultaatsbeoordeling wordt aan het declaratieformulier in civiele/bestuursrechtelijke zaken een vraag toegevoegd.

De resultaatsbeoordeling geschiedt ex nunc. Dit impliceert dat naar de stand van zaken op het moment van beëindiging van de zaak wordt beoordeeld:

- wat de gezins-/leefsituatie van rechtzoekende is;
- wat de hoogte van het toetsbedrag is (50 % van het heffingvrij vermogen, zie pag. 4).

Indien de resultaatsbeoordeling uitwijst dat de rechtzoekende in staat moet worden geacht zelf de kosten te dragen, wordt de toevoeging ingetrokken. Zo zal in het geval van echtscheiding waarin de eigen woning is verkocht of een partner is uitgekocht, de resultaatsbeoordeling kunnen leiden tot intrekking van de toevoeging.

Zaken in de sfeer van het straf- en vreemdelingenrecht zijn van de resultaatsbeoordeling uitgezonderd.

De regels voor voorwaardelijke toevoegingen gelden straks uitsluitend nog voor toevoegingen die onder de oude wetgeving zijn afgegeven (dus voor toevoegingen die zijn aangevraagd vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet).

Net als voorheen blijft ook onder de nieuwe wet gelden dat een toevoeging ook kan worden ingetrokken indien de rechtzoekende de kosten van rechtsbijstand kan verhalen op een derde.

Gering belang

Een toevoeging kan worden verleend indien sprake is van voldoende belang. Met ingang van 1 januari is dit belang niet meer gerelateerd aan de hoogte van het inkomen. Er is nu sprake van een absoluut bedrag.

Rechtsbijstand op basis van toevoeging wordt niet verleend indien het op geld waardeerbaar belang blijft beneden een bedrag van €180 (voor lichte adviestoevoegingen €90). Indien de rechtsbijstand betrekking heeft op een beroep in cassatie, wordt de toevoeging geweigerd indien het op geld waardeerbaar belang blijft beneden een bedrag van €360.

Bezwaar en beroep

De termijn voor indiening van een verzoek om peiljaarverlegging is bewust afgestemd op de termijn voor het indienen van een bezwaar of beroep. Daarmee wordt bereikt dat mogelijke problemen in de samenhang tussen een verzoek om peiljaarverlegging en een eventueel bezwaar praktisch opgelost kunnen worden. Zo kan het zijn dat een door de rechtzoekende ingediend bezwaarschrift eigenlijk moet worden opgevat als een verzoek om peiljaarverlegging. Met instemming van de rechtzoekende zou voor deze oplossing kunnen worden gekozen.

Uitdrukkelijk is nu bepaald dat in het geval een verzoek om peiljaarverlegging is ingediend en een bezwaarschrift, deze in één beslissing moeten worden afgedaan.

De vergoeding voor administratieve lasten

Met de invoering van de nieuwe regeling wordt de toeslag voor de administratieve lasten die door de raad wordt uitbetaald, gehalveerd. In de toelichting bij het betreffende besluit wordt dit gemotiveerd met de sterk vereenvoudigde aanvraagprocedure.

Bijzondere toevoegingen

Het hiervoor geschetste regiem geldt uiteraard alleen voor die gevallen waarin een inkomensafhankelijk aanvraag wordt ingediend. Het moge dan ook duidelijk zijn dat ten aanzien van de toevoeging die op last van de rechter worden afgegeven, geen wijzigingen optreden.

Bijzondere aandacht verdient de lichte adviestoevoeging. Deze wordt verstrekt op

basis van een eigen verklaring van de rechtzoekende en is gebaseerd op het actuele inkomen in tegenstelling dus tot de reguliere toevoeging. De laatste is gebaseerd op het inkomen en vermogen in het tweede jaar dat voorafgaat aan de aanvraag. Het kan dus zijn dat aan een rechtzoekende wel een lichte **adviestoetoefoeging** wordt verstrekt, maar geen reguliere toevoeging. Hierbij kan **peiljaarverlegging** mogelijk uitkomst uitbieden.

Het hiervoor geschetste regiem is wel van toepassing op de toevoeging voor mediation, zij het dat een afwijkend eigen bijdragen regiem geldt.

De inkomensverklaring

Aangezien de verklaring omtrent inkomen en vermogen is komen te vervallen, heeft de raad tot taak gekregen in een aantal gevallen een inkomensverklaring af te geven. Het gaat hier om de volgende gevallen:

- indien een aanvrager zelf wil procederen - zonder gebruikmaking van een toevoeging - en vermindering van griffierechten wenst;
- ten behoeve van vermindering van de heffing in het geval van een verzoek om naturalisatie;
- ten behoeve van de toewijzing van een notaris die tegen verminderd tarief werkzaamheden verricht.

In deze gevallen kan de burger de inkomensverklaring zelf bij de raad aanvragen. De betreffende instantie beoordeelt of op basis van de verklaring vermindering van rechten c.q. heffing kan worden verleend. Rechtsbijstandverleners zullen hiermee dus in het algemeen geen bemoeienis hebben.

Het overgangsrecht

Op grond van de overgangsbepalingen worden alle aanvragen die door de raad vóór de inwerkingtreding van de wet zijn ontvangen, afgehandeld op basis van het huidige recht.

Aanvragen die door de raad op of ná de datum van inwerkingtreding van de wet worden ontvangen, worden afgehandeld conform bovenstaande en met inachtneming van de hierna beschreven werkwijze.

DE NIEUWE WERKWIJZE

Aansluiting bij het fiscale regiem zoals hierboven geschetst, stelt de raden voor rechtsbijstand in staat zelf de financiële gegevens van diegenen die een aanvraag indienen 'op te halen' bij de belastingdienst. Dat gebeurt langs elektronische weg. Ook hiervoor verschaft de nieuwe wet een basis. Hierna wordt kort geschetst hoe de nieuwe procedure verloopt.

De indiening van de aanvraag

De procedure start uiteraard met de indiening van de aanvraag. De overlegging van een verklaring omtrent inkomen en vermogen en de daarbij behorende bewijsstukken zoals loonstroken, is niet meer nodig. Daarmee vervalt voor de burger dus ook de gang naar het gemeentehuis. Ook de zogenoemde bijstandsverklaring vervalt. Voor zelfstandigen geldt dat kan worden afgezien van het overleggen van jaarstukken, tenzij de aanvraag betrekking heeft op een zakelijk rechtsbelang. In alle gevallen worden de gegevens elektronisch opgevraagd bij de belastingdienst.

Er is een nieuw aanvraagformulier ontwikkeld waarin de persoonsgegevens van de aanvrager en diens partner dienen te worden opgegeven, naast de gebruikelijke gegevens over de aard van de zaak. Een belangrijk gegeven vormt het sofinummer. Voor vreemdelingen die (nog) geen sofinummer hebben, wordt het vreemdelingennummer gevraagd. Op basis van deze nummers vindt de hierna beschreven elektronische uitwisseling van gegevens plaats.

De verificatie van de persoonsgegevens

Alvorens de financiële gegevens bij de belastingdienst worden opgevraagd, worden de door de aanvrager verstrekte persoonsgegevens door de raden gecontroleerd. Deze controle vindt plaats met behulp van een elektronische aansluiting op de Gemeentelijk Basisadministratie (GBA). Ook de gezinssamenstelling wordt gecontroleerd. De persoonsgegevens van vreemdelingen die (nog) niet in de GBA zijn ingeschreven, worden gecontroleerd bij de Basisvoorziening Vreemdelingen (BVV), een en ander op basis van het vreemdelingennummer.

Indien op basis van deze controle wordt vastgesteld dat de aanvrager een foutieve opgave heeft gedaan zal deze hiermee via de rechtsbijstandverlener geconfronteerd worden en om een toelichting worden gevraagd. Een foutieve opgave van persoonsgegevens leidt dus tot vertraging in de afhandeling van de aanvraag en mogelijk tot correspondentie met de rechtsbijstandverlener en/of de rechtzoekende. Het is dus van belang dat de persoonsgegevens correct worden opgegeven. Het is daarom raadzaam deze gegevens over te nemen uit officiële documenten zoals het rijbewijs, een identiteitsbewijs of paspoort. Bij asielzoekers dienen de gegevens uit het W-document te worden overgenomen en een afschrift van dit document dient te worden meegestuurd.

Het elektronisch opvragen van de financiële gegevens

Pas wanneer is vastgesteld dat de raad beschikt over de juiste persoonsgegevens, zal de raad de belastingdienst gaan benaderen. Uiteraard alleen indien sprake is van een inkomensafhankelijke toevoeging. Ook de uitwisseling met de belastingdienst gebeurt elektronisch. De bedrijfsapplicatie van de raden is zo ingericht, dat de gegevens van de belastingdienst direct worden ingelezen in het betreffende dossier. Zoals eerder vermeld worden geen correcties toegepast op dit inkomen en/of vermogen. In de beslissing die de aanvrager uiteindelijk van de raad ontvangt, worden de financiële gegevens vermeld die de raad van de belastingdienst heeft ontvangen. Voor het overige blijft de beoordeling en afhandeling van aanvragen ongewijzigd.

TIPS EN AANDACHTSPUNTEN VOOR DE PRAKTIJK

Om te bereiken dat de raad de aanvragen die worden ingediend goed en snel kan afhandelen, wordt hier nog een aantal praktische tips vermeld die ook van belang zijn voor de rechtzoekenden die worden bijgestaan.

Aanvraag toevoeging

1. Vul het aanvraagformulier zorgvuldig in en neem de persoonsgegevens over uit officiële documenten, zoals een rijbewijs, een paspoort of identiteitsbewijs, en voor vreemdelingen uit het W-document. Hiermee worden fouten in het elektronisch controleproces zoveel mogelijk voorkomen;
2. Vul zoals gevraagd, naast de woonplaats, ook de gemeente van inschrijving in. Deze kan afwijken van de woonplaats. Dit is van belang omdat de raad de gegevens dient te controleren bij de gemeente van inschrijving. Het is daarom ook niet mogelijk het kantooradres van de rechtsbijstandverlener als verblijfsadres (domiciliekeuze) van de rechtzoekende te vermelden;
3. Financiële bijlagen, zoals loonstroken, eigen verklaring bijstandsgerechtigde en jaarstukken hoeven bij de eerste aanvraag niet meer te worden meegestuurd, behalve in het geval dat voor de beoordeling van de aanvraag noodzakelijk is en daarom uitdrukkelijk door de raad wordt verzocht;
4. Verzoekers die niet onderworpen zijn aan de Nederlandse belastingwetgeving, die-

nen een aanvraag vergezeld te doen gaan van een opgave van inkomen en vermogen en de nodige bewijsstukken waaruit het inkomen blijkt;

5. De nieuwe formulieren zijn te downloaden vanaf de site van de raden:
www.rvr.org;

6. Bij de indiening van spoedaanvragen zal rekening moeten worden gehouden met het feit dat de raden elektronisch gegevens moeten opvragen bij de GBA en bij de belastingdienst en met de responstijden van deze instanties. Dat betekent dat met de afgifte van een toevoeging zonder meer enkele dagen verstrijkt.

Aanvraag peiljaarverlegging

1. De termijn voor indiening van het verzoek bedraagt 6 weken na afgifte van de beslissing op de aanvraag om toevoeging. Indien het verzoek niet tijdig wordt ingediend, geldt de primaire beslissing op de aanvraag;
2. Het aanvraagformulier kan bij de raad worden aangevraagd of is te downloaden van de site van de raden: www.rvr.org

TEKST VAN DE GEWIJZIGDE ARTIKELN VAN DE WET OP DE RECHTSBIJSTAND

In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van een aantal bepalingen die aan de gewijzigde Wet op de rechtsbijstand zijn toegevoegd dan wel daarin zijn gewijzigd. Het betreft met name die bepalingen die betrekking hebben op de onderwerpen die hiervoor in hoofdlijnen zijn beschreven. Ter nadere toelichting zijn passages uit de memorie van toelichting overgenomen. Voor een volledige weergave van tekst en toelichting wordt verwezen naar de kamerstukken.

Artikel I

De Wet op de rechtsbijstand wordt als volgt gewijzigd:

A (Definities van diverse begrippen)

Artikel 1, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel j komt te luiden:
 - j. peiljaar: het tweede kalenderjaar dat voorafgaat aan het kalenderjaar waarin de aanvraag om een toevoeging wordt gedaan;
2. Na onderdeel k worden onder vervanging van de punt aan het slot van dat onderdeel door een puntkomma, zes nieuwe onderdelen toegevoegd, luidende:
 - l. inkomen: het inkomen, zoals berekend ingevolge de artikelen 34a tot en met 34e;
 - m. verzamelinkomen: het inkomen, bedoeld in artikel 2.18 van de Wet inkomstenbelasting 2001;
 - n. belastbaar loon: het belastbaar loon, bedoeld in artikel 9 van de Wet op de loonbelasting 1964;
 - o. vermogen: het gemiddelde van de rendementsgrondslagen, bedoeld in artikel 5.2 van de Wet op de inkomstenbelasting 2001;
 - p. heffingvrij vermogen: het heffingvrij vermogen, bedoeld in de artikelen 5.5 en 5.6 van de Wet inkomstenbelasting 2001;
 - q. inspecteur: de inspecteur, bedoeld in artikel 2, derde lid, onder b, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen.

Uit de Memorie van toelichting

De aansluiting van het begrip inkomen bij het fiscale regiem betekent dat keuzes die worden gemaakt in het kader van de aangifte van de belasting doorwerken in de beoordeling van de aanspraak op gesubsidieerde rechtsbijstand. Als voorbeelden van deze keuzes kunnen worden genoemd de verdeling van de gemeenschappelijke vermogensbestanddelen, de verdeling van niet persoons-gebonden aftrekposten en de verdeling van het heffingvrij vermogen tussen de fiscale partners. Ook in het geval de relatie met de partner eindigt, wordt uitgegaan van de keuzes in de aangifte. Uit een oogpunt van vereenvoudiging van het systeem is het niet wenselijk dat de raad herberekeningen zou moeten maken van het verzamelinkomen vanwege veranderde omstandigheden. Alhoewel het fiscale partnerbegrip een ander is dan dat in de Wet op de rechtsbijstand, wordt hiermee geen rekening gehouden bij de beoordeling van de aanspraken in het kader van laatstgenoemde wet. Fiscale partners kunnen in bepaalde gevallen kiezen welk deel van het vermogen aan één van beiden wordt toebedeeld. Daaraan staat het hanteren van een ander partnerbegrip in de Wet op de rechtsbijstand niet in de weg.

Aanpassing van het vermogensbegrip aan het fiscale vermogensbegrip, ofwel het gemiddelde van de rendementsgrondslag, brengt een volledig andere benadering van de vermogenstoets op grond van de Wet op de rechtsbijstand met zich. Dit heeft met name te maken met de volstrekt andere benadering van het vermogen in de per 1 januari 2001 in werking getreden Wet inkomstenbelasting 2001. Daardoor wordt een aantal vermogensbestanddelen, dat bij de huidige vermogenstoets wordt betrokken, fiscaal gezien niet zonder meer tot het vermogen gerekend. Zo wordt de eigen woning door middel van het huurwaardeforfait belast in box 1. De eigen woning wordt niet meegenomen bij de berekening van de gemiddelde rendementsgrondslag. Hetzelfde geldt voor het ondernemings-vermogen van zelfstandigen en vrije beroeps-beoefenaren. De kapitaalverzekering eigen woning wordt afhankelijk van de aard van de verzekering belast in ofwel box 1, ofwel box 3. Daarbij behoren verschillende vrijstellingen. In box 2 wordt de winst uit aanmerkelijk belang belast. Dit is een specifieke regeling voor grootaandeelhouders. Dit zijn personen die minimaal 5% van de aandelen in een NV of BV bezitten. Eventueel aan de rechtspersoon verhuurd onroerend goed wordt belast in box 1. De aftrek van schulden in de vermogenssfeer is in tegenstelling tot de huidige regeling vrijwel onbeperkt. Daarnaast wordt op grond van de Wet inkomstenbelasting 2001 een aantal bezittingen vrijgesteld dat op grond van het huidige Besluit draagkrachtcriteria rechtsbijstand als vermogen zou worden aangemerkt.

B (De inkomensverklaring)

Aan artikel 7 wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door een puntkomma, een nieuw onderdeel toegevoegd, luidende:

d. de vaststelling van de draagkracht overeenkomstig de bepalingen van deze wet, voorzover dat bij wettelijk voorschrift is bepaald.

Uit de Memorie van toelichting

Met de introductie van het fiscale inkomensbegrip vervalt de verklaring omtrent inkomen en vermogen. Om ervoor zorg te dragen dat de hoogte van het vast recht alsmede de tarieven voor bepaalde handelingen van de notaris kunnen worden afgestemd op de draagkrachtberekening overeenkomstig de Wet op de rechtsbijstand, wordt voorgesteld om in plaats van de burgemeester de raad een inkomensverklaring te laten afgeven. De raad is immers bekend met de wijze waarop de draagkracht kan worden berekend. Opdat duidelijk is dat het bureau, als onderdeel van de raad, ook een taak heeft in het kader van de regelgeving waarbij een nauwe samenhang is met de op de Wet op de rechtsbijstand neergelegde draagkrachtberekeningen, is dit in artikel 7 expliciet neergelegd. Daarbij is expliciet aangegeven dat deze taak moet zijn neergelegd in een wettelijk voorschrift.

C (De lichte adviestoevoeging)

Artikel 19 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid komt de tweede volzin te luiden: Bij zijn onderzoek gaat de stichting uit van het inkomen en vermogen dat het verzamelinkomen respectievelijk het vermogen in het jaar waarin de verlening van verdergaande rechtsbijstand ten volge op een spreekuur is aangevangen zo goed mogelijk benadert.

2. Er wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden omtrent de beoordeling van het inkomen en vermogen met het oog op de verlening van verdergaande rechtsbijstand ten volge op een spreekuur alsmede met betrekking tot de over te leggen gegevens nadere regels gesteld.

Uit de memorie van toelichting

Voorgesteld wordt om voor het bepalen van de hoogte van het inkomen en het vermogen uit te gaan van de actuele inkomens- en vermogenspositie van de rechtzoekende. De draagkracht wordt gevormd door het geschatte verzamelinkomen, bedoeld in artikel 2.18 van de Wet inkomstenbelasting 2001 alsmede het vermogen in het jaar waarin de verlening van verdergaande rechtsbijstand ten volge op een spreekuur is aangevangen. Aan de hand van tabellen kan de stichting een goede schatting maken van dit inkomen en vermogen. In een algemene maatregel van bestuur wordt deze berekeningswijze aangegeven.

D (De indiening van de aanvraag, de controle van persoonsgegevens en de gegevensverstrekking door de belastingdienst)

Artikel 25 komt als volgt te luiden:

Artikel 25

1. Voorzover beschikbaar worden bij de aanvraag om een toevoeging in ieder geval het sociaal-fiscaalnummer, bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel j, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, van de aanvrager en van degenen als bedoeld in artikel 34, derde lid, verstrekt.

2. Indien het een aanvraag betreft van een vreemdeling van wie geen sociaal-fiscaalnummer beschikbaar is, verstrekt de Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie op verzoek van de raad de gegevens die voor de beoordeling van de aanvraag noodzakelijk zijn.

3. De inspecteur die bevoegd is tot heffing van belastingen van de rechtzoekende en van degenen als bedoeld in artikel 34, derde lid, verstrekt op verzoek van de raad van hen het verzamelinkomen of het belastbaar loon alsmede het vermogen dat meer bedraagt dan het heffingvrij vermogen.

4. In de gevallen waarin de inspecteur niet beschikt over de inkomens- of vermogensgegevens van de rechtzoekende of van degenen als bedoeld in artikel 34, derde lid, legt de aanvrager stukken over op grond waarvan de raad het inkomen en vermogen kan vaststellen.

5. Met het oog op het vaststellen van de financiële draagkracht en van de hoogte van de eigen bijdrage van de rechtzoekende worden op verzoek van de raad uit de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens inlichtingen verstrekt over de rechtzoekende en degenen met wie de rechtzoekende een gezamenlijke huishouding voert als bedoeld in artikel 34, derde lid.

6. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de bij de aanvraag over te leggen gegevens en bescheiden alsmede omtrent het opvragen van het sociaal-fiscaal nummer bij degenen wier inkomen of vermogen betrokken wordt bij de beoordeling van de aanvraag.

Uit de memorie van toelichting

Om die reden wordt in het eerste lid voorgesteld dat de rechtzoekende zijn soft-nummer verstrekt aan de raad voor rechtsbijstand met het oog op de beoordeling van de aanvraag om een toevoeging. Deze bepaling sluit aan bij artikel 5 van het Besluit gebruik soft-nummer Wbp. De raad kan met dit nummer in combinatie met de gegevens over naam, adres, woonplaats en geboortedatum, op eenvoudige wijze het fiscale inkomen en vermogen van de rechtzoekende opvragen bij de belastingdienst.

In het geval de aanvrager gehuwd is of samenwoont, wordt ook het soft-nummer van de partner verstrekt. Dit inkomen is immers op grond van artikel 34 medebepalend voor de toegang tot het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand alsmede voor het bepalen van de hoogte van de eigen bijdrage. Indien de rechtzoekende of zijn partner niet beschikt over een softnummer, verschaft de rechtzoekende op grond van artikel 4:2, tweede lid, van de Awb de gegevens en bescheiden die voor de beslissing op de aanvraag nodig zijn. In het tweede lid wordt bepaald dat de raad aan de Minister van Vreemdelingenzaken en Integratie kan verzoeken om uit de Basisvoorziening Vreemdelingen de gegevens over een vreemdeling te verstrekken met het oog op de controle van de naam en adresgegevens in het kader van de beoordeling van de aanvraag om een toevoeging. Het zal dan met name gaan om de gegevens betreffende de naam en het adres alsmede het vreemdelingennummer. In de Basisvoorziening Vreemdelingen zijn bijvoorbeeld de gegevens geregistreerd van de asielzoekers die gedurende het eerste half jaar na aankomst in Nederland in een centrale opvang blijven. Deze personen worden nog niet in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA) ingeschreven. Aangezien een groot aantal asielzoekers een beroep doet op gratis rechtsbijstand is het van belang om te beschikken over de juiste persoonsgegevens. Het voorgaande houdt niet in dat de vreemdeling die in geen enkele registratie voorkomt geen gesubsidieerde rechtsbijstand kan ontvangen. In een dergelijk geval zal de raad op basis van de beschikbare gegevens moeten oordelen. In het derde lid wordt geregeld dat de inspecteur van de belastingdienst de gegevens over het inkomen en vermogen van de rechtzoekende en zijn partner verstrekt.

Niet van alle rechtzoekenden zijn de inkomens- en vermogensgegevens bekend. Gedacht kan daarbij worden aan degenen die in het buitenland belastingplichtig zijn. In een dergelijk geval moet de rechtzoekende op grond van het vierde lid stukken overleggen op grond waarvan de raad het inkomen en vermogen kan berekenen. Ter controle van de juistheid van de naam- en adresgegevens van al degenen van wie het inkomen en het vermogen worden opgevraagd is het van belang dat de relevante gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens worden verstrekt aan de raad. Dit wordt geregeld in het vijfde lid. In het huidige recht worden de overgelegde gegevens gecontroleerd door de burgemeester die een verklaring omtrent het inkomen en vermogen overlegt. In het nieuwe systeem is een dergelijke verklaring niet langer nodig, aangezien de belastingdienst de gegevens over het inkomen en vermogen verstrekt. Met de voorgestelde bepaling wordt de controle van de naam- en adresgegevens mogelijk gemaakt door de raad.

G (Inkomensgrenzen, de vermogensgrens en de partnertoets)

Artikel 34 komt als volgt te luiden:

Artikel 34

1. Rechtsbijstand overeenkomstig de bepalingen van deze wet wordt verleend aan hen wier inkomen per jaar €21.800 of minder bedraagt, indien zij alleenstaand zijn, dan wel, indien zij met één of meer anderen een gemeenschappelijke huishouding voeren, ten hoogste €31.000.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid wordt geen rechtsbijstand verleend, indien de rechtzoekende beschikt over een vermogen dat meer bedraagt dan het heffingvrij vermogen.

3. Bij de vaststelling van het inkomen en vermogen van de rechtzoekende worden, behoudens het geval van onderling tegenstrijdige belangen, mede in aanmerking genomen het inkomen en vermogen van:

- a. de echtgenoot of geregistreerde partner van de rechtzoekende, tenzij deze op het moment van de aanvraag duurzaam van hem gescheiden leeft;
- b. de persoon van verschillend of gelijk geslacht met wie de rechtzoekende duurzaam een gezamenlijke huishouding voert, tenzij tussen deze en de rechtzoekende op het moment van de aanvraag een bloedverwantschap in de eerste of tweede graad bestaat.

H (betreft de toevoeging van 7 nieuwe artikelen)

Na artikel 34 worden zeven nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 34a (de vaststelling van het inkomen)

1. Het inkomen van de rechtzoekende is het verzamelinkomen in het peiljaar. Tot het moment waarop dit inkomen door de inspecteur is vastgesteld wordt onder inkomen verstaan het bedrag dat in het peiljaar het verzamelinkomen zo goed mogelijk benadert. De raad stelt dit bedrag vast op grond van de beschikbare gegevens. Nadat de inspecteur het inkomen en vermogen van het peiljaar heeft vastgesteld, neemt de raad ambtshalve een besluit dat in de plaats komt van het eerder genomen besluit. Artikel 34d, eerste lid, tweede volzin en vierde lid, is van toepassing.

2. Indien geen aanslag inkomstenbelasting wordt vastgesteld, wordt onder inkomen verstaan het belastbaar loon in het peiljaar. Indien geen belastbaar loon beschikbaar is, wordt onder inkomen verstaan het bedrag dat in het peiljaar het verzamelinkomen zo goed mogelijk benadert. De raad stelt dit bedrag vast.

3. Indien op grond van het ambtshalve besluit van de raad, bedoeld in het eerste lid, de rechtzoekende een hogere eigen bijdrage verschuldigd is, is hij hetgeen meer moet worden betaald verschuldigd aan de raad. Is de rechtzoekende een lagere eigen bijdrage of geen eigen bijdrage verschuldigd, dan kan hij het teveel betaalde vorderen van de raad. Over de te betalen of te vorderen bedragen worden geen renten en kosten vergoed. Artikel 34f is van overeenkomstige toepassing.

4. Het vermogen is het vermogen in het peiljaar. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing.

5. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gegeven voor de vaststelling van het voor de financiële draagkracht in aanmerking te nemen inkomen en vermogen.

Uit de memorie van toelichting

Meestal zal het verzamelinkomen bekend zijn. Het is echter ook mogelijk dat dit niet het geval is of dat de belastingplichtige bezwaar heeft aangetekend tegen de aangifte. De raad neemt dan een «voorlopig» besluit met betrekking tot de aanvraag om een toevoeging dat is gebaseerd op het inkomen dat zoveel mogelijk het verzamelinkomen in het jaar $t - 2$ benadert. Het ligt in de rede dat de raad uitgaat van het bedrag vermeld in de aangifte. Indien later het definitieve verzamelinkomen bekend is, neemt de raad opnieuw een besluit. Dit besluit komt in de plaats van het eerder genomen besluit. Het gevolg kan hiervan zijn dat de rechtzoekende niet in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtsbijstand. Artikel 34f is van overeenkomstige toepassing. De raad kan de kosten van rechtsbijstand verhalen op de rechtzoekende. Ook als blijkt dat de rechtzoekende een te lage eigen bijdrage heeft betaald kan de raad het aanvullende bedrag verhalen op de rechtzoekende. Dit is geregeld in het vierde lid. Ook is daar bepaald dat de rechtzoekende het teveel betaalde bedrag wegens een te hoge inschaling kan verhalen op de

raad. Deze regeling heeft tot doel de rechtsbijstandverlener niet te belasten met de extra administratieve lasten die uit het later genomen besluit voortvloeien. In het verlengde hiervan is door de van overeenkomstige toepassing verklaring van artikel 34d, eerste lid, tweede volzin, geregeld dat het ambtshalve genomen besluit geen gevolg heeft voor de beschikking tot verlening en vaststelling van de vergoeding alsmede voor het recht van de rechtsbijstandverlener om de eigen bijdrage te vorderen.

Artikel 34b (partnerinkomen)

Artikel 34a is van overeenkomstige toepassing op het vaststellen van het inkomen en vermogen van een andere persoon dan de rechtzoekende als bedoeld in artikel 34, derde lid.

Uit de memorie van toelichting

Bij het bepalen van de draagkracht van de rechtzoekende wordt niet alleen rekening gehouden met het inkomen en vermogen van de rechtzoekende, maar ook met dat van zijn partner. In dat opzicht wijzigt er niets ten opzichte van het huidige systeem. Het moment van de aanvraag is bepalend voor de beoordeling of er een partner is. Voor de berekening van het inkomen en vermogen van de partner wordt hetzelfde systeem toegepast als bij de rechtzoekende. Gesteld dat de rechtzoekende een maand voor de aanvraag om een toevoeging een partner heeft, dan wordt bij het bepalen van het inkomen en vermogen van deze partner in beginsel uitgegaan van het inkomen en vermogen in het jaar $t - 2$.

Artikel 34c (peiljaarverlegging)

1. Indien in het jaar waarin de aanvraag om een toevoeging is gedaan sprake is van een terugval in het inkomen of vermogen, neemt de raad op aanvraag van de rechtzoekende een besluit dat is gebaseerd op het door de raad geschatte inkomen of vermogen in het jaar waarin de aanvraag om een toevoeging is gedaan.

2. Onder terugval van inkomen of vermogen wordt verstaan een vermindering van het inkomen of vermogen met ten minste 15% ten opzichte van het peiljaar.

3. De aanvraag wordt bij de raad ingediend binnen zes weken na de bekendmaking van het besluit waarin is beslist op de aanvraag om een toevoeging.

4. Bij de aanvraag worden in ieder geval overgelegd gegevens over het inkomen en vermogen van het jaar van de aanvraag alsmede een verklaring waarin de oorzaak van de inkomens- of vermogensdaling wordt toegelicht.

Uit de memorie van toelichting

Nadat de rechtzoekende een aanvraag om peiljaarverlegging heeft gedaan, zendt de raad hem een draagkrachtformulier waarop de rechtzoekende een opgave kan doen van het geschatte inkomen en vermogen in het jaar van de aanvraag. Voorts wordt op dat formulier melding gemaakt van de oorzaak van de inkomens- of vermogensdaling. Het is van belang dat de rechtzoekende zijn melding voldoende onderbouwt (vierde lid). De raad wordt dan in de gelegenheid gesteld om het inkomen en vermogen voor het gehele jaar te schatten. De raad beslist op grond van artikel 4:13 Awb binnen acht weken op de aanvraag om peiljaarverlegging. Daarbij berekent de raad het inkomen en vermogen van de rechtzoekende in het jaar waarin de aanvraag is gedaan. De berekening is erop gericht om het inkomen zoveel mogelijk af te stemmen op het verzamelinkomen. Ook het vermogen zal worden berekend volgens de fiscale methode. Uit deze berekeningen volgt of toegang tot het stelsel wordt verkregen of de hoogte van de eigen bijdrage.

Indien positief wordt beslist op de aanvraag om peiljaarverlegging en vervolgens opnieuw in dat jaar een inkomensdaling plaatsvindt, kan niet wederom een aanvraag om peiljaarverlegging worden gedaan. Wel wordt met deze inkomensdaling rekening

gehouden nadat de inspecteur in een opvolgend jaar het inkomen en vermogen heeft vastgesteld. De raad neemt dan immers ambtshalve een nieuw besluit, opdat de beslissing van de raad niet langer is gebaseerd op een geschat inkomen en vermogen, maar op het juiste verzamelinkomen en vermogen. Dit besluit wordt genomen nadat het inkomen en vermogen definitief zijn vastgesteld. In de meeste gevallen zal dit in het jaar $t + 1$ zijn.

Indien de aanvraag om peiljaarverlegging wordt afgewezen, wordt nadat de inspecteur de aanslag heeft vastgesteld niet opnieuw een besluit genomen op basis van het fiscaal vastgestelde inkomen en vermogen. De raad verwijst in zijn afwijzende beslissing naar zijn eerder afgegeven besluit dat is gebaseerd op artikel 34a. Voor de rechtzoekende kan dit betekenen dat hij nog steeds niet in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtsbijstand dan wel voor een lagere eigen bijdrage. De rechtzoekende kan daartegen bezwaar bij de raad instellen. Vervolgens staat beroep open bij de bestuursrechter.

Artikel 34d (controle van het geschat inkomen na peiljaarverlegging)

1. Indien de raad de aanvraag, bedoeld in artikel 34c, eerste lid, niet heeft afgewezen, neemt de raad, nadat de inspecteur het inkomen en vermogen in het jaar van de aanvraag heeft vastgesteld, ambtshalve een besluit dat in de plaats komt van het eerder genomen besluit, bedoeld in artikel 34c, eerste lid, met dien verstande dat dit besluit niet van een hoger inkomen en vermogen uitgaat dan zou zijn vastgesteld in het peiljaar, bedoeld in artikel 34a, eerste lid. Het besluit heeft geen gevolg voor de beschikking tot verlening en vaststelling van de vergoeding alsmede voor het recht van de rechtsbijstandverlener om de eigen bijdrage die voortvloeit uit de draagkracht zoals berekend in het eerder genomen besluit te vorderen.

2. Artikel 34a, derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald in welke gevallen de raad mag beslissen tot de verlening van een toevoeging, indien het geschatte inkomen of vermogen de grenzen, genoemd in artikel 34, eerste en tweede lid, overschrijdt dan wel de terugval in het inkomen of vermogen minder is dan 15%. In die gevallen is de eigen bijdrage gelijk aan die geregeld in artikel 35, derde of vierde lid, telkens onder d.

Uit de memorie van toelichting

Het besluit waarin de raad de aanvraag om peiljaarverlegging afwijst wordt naderhand niet herzien

Wel kan de rechtzoekende in bezwaar gaan tegen dit besluit. Vervolgens kan beroep worden ingesteld bij de bestuursrechter. Beslist de raad positief, dan neemt de raad een «voorlopig» besluit. De hoogte van het inkomen en vermogen moet in dat geval immers worden gecontroleerd op grond van de door de belastingdienst vastgestelde bedragen. In de meeste gevallen zullen deze bedragen bekend zijn een jaar na het jaar van de aanvraag, dus in het jaar $t + 1$. Het is echter niet uitgesloten dat in sommige gevallen het inkomen en vermogen pas twee jaar na het jaar van de aanvraag bekend zijn. In dat geval vindt de controle van de beslissing plaats in dat latere jaar. Pas nadat de belastingdienst de definitieve gegevens met betrekking tot het inkomen en vermogen kan verstrekken, neemt de raad een besluit dat in de plaats komt van zijn eerder genomen besluit.

Indien de raad op grond van het eerste lid in het jaar waarin de aanslag definitief is vastgesteld ambtshalve opnieuw een besluit moet nemen aan de hand van de gegevens van de belastingdienst, kan blijken dat de terugval in het inkomen minder is dan de vereiste 15%. In dat geval wordt de aanvraag om peiljaarverlegging alsnog afgewezen. Er wordt een nieuw besluit genomen dat terugwerkt tot het moment waarop het eerder genomen besluit op de aanvraag om peiljaarverlegging is genomen. De beslissing zal voor de rechtzoekende echter nooit slechter uitpakken dan de beslissing op de aan-

vraag op een toevoeging waarbij wordt uitgegaan van het door de inspecteur vastgestelde inkomen en vermogen in het peiljaar. Desondanks kan dit nieuwe besluit betekenen dat de rechtzoekende hetzij geen toegang heeft tot de gesubsidieerde rechtsbijstand, hetzij een hogere eigen bijdrage moet betalen. In het eerste geval heeft de rechtzoekende ten onrechte gesubsidieerde rechtsbijstand ontvangen. Het is niet redelijk om de rechtsbijstandverlener daarvan de gevolgen te laten ondervinden. Voorgesteld wordt om de rechtsbijstandverlener zijn recht op een vergoeding te laten behouden.

De beslissing op de aanvraag om een vergoeding blijft dus in stand. Voorzover de rechtsbijstandverlener dit niet al heeft gedaan, kan hij een aanvraag om vaststelling van de vergoeding doen. Dit volgt uit het eerste lid. De raad voor rechtsbijstand betaalt de declaratie van de rechtsbijstandverlener. De raad kan dit bedrag op grond van artikel 34f van de rechtzoekende vorderen. Ervan uitgaande dat de rechtsbijstandverlener dit in zijn overeenkomst met de echtzoekende heeft geregeld, kan hij het verschil tussen de door hem gehanteerde commerciële tarieven en de ontvangen vergoeding van de raad van zijn cliënt vorderen. De rechtsbijstandverlener hoeft de ontvangen eigen bijdrage niet met zijn vordering te verrekenen. Daarvan is afgezien om de rechtsbijstandverlener zo min mogelijk met de administratieve gevolgen van het nieuwe systeem te belasten. Overigens laat het bovenstaande systeem onverlet dat de rechtsbijstandverlener afziet van zijn recht op het doen van een aanvraag om vaststelling van zijn vergoeding en rechtstreeks de kosten verhaald op de rechtzoekende. Het ambtshalve besluit tot afwijzing van de aanvraag om peiljaarverlegging nadat de inspecteur het inkomen en vermogen heeft vastgesteld, heeft wel gevolg voor de aanvraag om een toevoeging. De beslissing op deze aanvraag werkt terug tot het moment waarop de eerder genomen beslissing op de aanvraag om peiljaarverlegging is gegeven. Indien op grond van de afwijzende beslissing de rechtzoekende niet meer in aanmerking zou komen voor gesubsidieerde rechtsbijstand, betekent dat dat hij ook niet langer de eigen bijdrage verschuldigd is. Dit bedrag kan hij vorderen van de raad. De rechtzoekende kan zijn teveel betaalde eigen bijdrage ook vorderen van de raad in het geval hij op grond van de beslissing op de aanvraag om peiljaarverlegging reeds recht had op gesubsidieerde rechtsbijstand en de later genomen ambtshalve beslissing uitsluitend gevolgen heeft voor de hoogte van de te betalen eigen bijdrage. Deze vorderingsacties zijn geregeld in het tweede lid. Moet de rechtzoekende door het ambtshalve besluit een hogere eigen bijdrage voldoen, dan is hij hetgeen meer moet worden betaald verschuldigd aan de raad.

Artikel 34e (samenloop bezwaar en een verzoek om peiljaarverlegging)

1. De beslissing op het bezwaar tegen de beslissing op de aanvraag om een toevoeging wordt geacht mede betrekking te hebben op de beslissing op de aanvraag, bedoeld in artikel 34c, eerste lid.

2. Indien de aanvraag, bedoeld in artikel 34c, eerste lid, later is ingediend dan het bezwaarschrift wordt in afwijking van artikel 7:10 van de Algemene wet bestuursrecht de termijn waarbinnen de raad beslist geacht aan te vangen bij ontvangst van de aanvraag.

3. Indien het bezwaarschrift later is ingediend dan de aanvraag om peiljaarverlegging wordt de termijn waarbinnen de raad op de aanvraag om peiljaarverlegging moet beslissen opgeschort tot het moment waarop op het bezwaar wordt beslist.

Uit de memorie van toelichting

Bij de bekendmaking van de beslissing op de aanvraag om een toevoeging wordt de financiële draagkracht aangegeven. De rechtzoekende weet dan op basis van welke inkomens- en vermogensgegevens de raad zijn beslissing heeft gebaseerd. Indien de rechtzoekende bezwaar wil maken tegen de beslissing moet het bezwaarschrift op grond van artikel 6:7 Awb binnen zes weken worden ingediend. Eenzelfde termijn geldt voor het doen van een aanvraag om peiljaarverlegging. Het is niet uitgesloten dat het bezwaar dat de rechtzoekende maakt moet worden opgevat als een aanvraag

2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de verlening van verdergaande rechtsbijstand, bedoeld in artikel 19, van de Wet op de rechtsbijstand.

Uit de memorie van toelichting

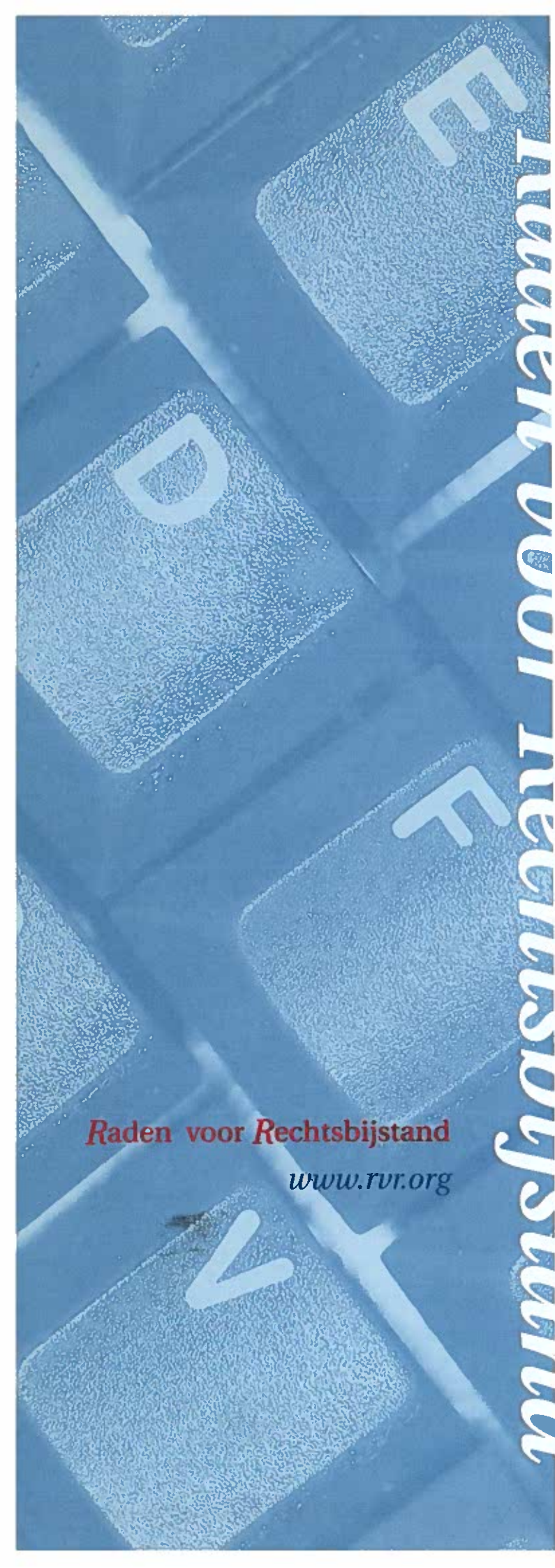
Nadat de wet in werking is getreden zijn er zaken die reeds in behandeling zijn en moeten worden afgewikkeld. Aangezien de wijze van draagkrachtmetering totaal verandert, wordt voorgesteld om het huidige recht van toepassing te laten zijn op alle aanvragen om een toevoeging die door de raad zijn ontvangen voor de inwerkingtreding van deze wet. Hetzelfde geldt voor de verlengde spreek-uren. Daarmee wordt bewerkstelligd dat een eenmaal ingezet traject op basis van het huidige recht overeenkomstig dit recht kan worden afgedaan. Er hoeven dan geen tussentijdse herberekeningen plaats te vinden. Ook de afwikkeling van de zaak in de fase van bezwaar en beroep is gebaseerd op het huidige recht.

Artikel V

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven
De Minister van Justitie,
J.P.H. Donner

Raden voor Rechtsbijstand

Wetenschappelijk Instituut voor Rechtsbijstand

Raden voor Rechtsbijstand

www.rvr.org